

Selmeczbányai Hetilap

VEGYES TARTALMÚ HETILAP.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 75./III. sz. a. hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is ezimzendő.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési ára:

Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyedévre 1 „

Egyes szám ára 10 kr.

Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges Á. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számítottak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

Tisztelt előfizetőinkhez.

Miután a „Selmeczbányai Híradó“ kiadója, mint azt utolsó számában hirdeti, e lap megjelenési napját — nem tudjuk mi okból — jónak látta vasárnapról, keddre degradálni: mi kénytelenek vagyunk nyomdai nehézségek miatt ezzel szemben a „Selmeczbányai Hetilap“nak megjelenési napját csütörtökről vasárnapra avanszíroztatni. — Ezentul tehát lapunk csütörtök helyett minden vasárnapon fog megjelenni és így legközelebbi lapszámunkat már jövő vasárnapon kapják t. előfizetőink.

A midőn lapunk megjelenésében beállott eme változást t. előfizetőink becses tudomására hozzuk, egyben nem tartjuk egészen feleslegesnek kijelenteni azt, hogy kipróbált, derék munkatársaink gárdájával együtt ezentul is teljes erőnkől oda fogunk iparkodni, hogy az általunk megtört jeget még tovább törjük és a közügyek elbírálásában, a közérdek előmozdításában, ha kell megóvásában minden rendelkezésünkre álló tisztességes fegyvert felhasználó tevékenységet fejtünk ki úgy, mint azt eddig tettük. — Sem a szabadszó kimondásától, sem ha kell, vagy azt jónak látjuk a guny fegyverétől vagy a közügyek terén működő személyek közérdekű ténykedésének megbírálásától visszatántorodni ezentul sem fogunk.

A szerkesztőség.

A kvóta és az összeférhetlenség.

Ha a tekintetes államügyészség lapunk pontosan megküldött köteles példányait sohasem olvasná át, ugye ezimelátva, és politikai tartalmat és így sajtó vétség elkövetését sejtve e cikklet bizonyára végig olvassa.

És valóban, ha mi a napirenden lévő és országházunkban nem épen valami épületes módon tárgyalt kvóta és összeférhetlenség kérdéséről íránk, sajtóvétségfélét követnénk el és jaj volna akkor a kauzció nélkül politizálni merészkedő „Selmeczbányai Hetilap“-nak.

Ámde mi óvatosak lévén nem az országos, átkozott kvótáról, sem pedig az országgyűlési képviselőknek még átkozottabb összeférhetlenségéről, hanem a selmeczbányai városi kvótáról és az e városban is előforduló összeférhetlenségekről akarunk ezikkezni.

Avagy a városi pótadó nem képez-e kvótát? Ez is bizonyos hányada az állami adónak, mely nem ugyan 10 évről 10 évre, de évről-évre lesz a városi atyák által megállapítva és ép úgy mint az országos kvóta változhatik, vagy nagyobb, vagy kisebb lesz a szerint, hogy a város szükséglete és jövedelme emelkedik vagy csökken.

És ki fizeti ezt a városi kvótát? Ki viseli ezt a meglehetősen nagy városi terhet?

Ki más, mint a kereskedő, iparos, háztulajdonos, munkás stb. szóval esekély kivétellel a nép — a szegény nép. Ha háztulajdonosokról beszélünk, akkor is a legtöbb esetben szegény

emberről van szó, mert jól tudjuk, városunk legtöbb háza munkás ház és kevés a jómódu vagy épen gazdag háztulajdonos. — Ép így a kereskedő és iparos osztály sem nevezhető nálunk vagyonosnak és hogy a munkások mily nyomorúságos helyzetben vannak, arról már több ízben szólottunk és különben is ez köztudomású dolog.

És ki nem fizeti ezt a kvótát?

A jobban, középszerűen vagy rosszul fizetett hivatalnokok és tisztviselők.

Pedig az e terhet viselők a városi ügyek elintézésére és a városi önkormányzatra nem bírnak oly befolyással, mint a mily túlsúlylyal bíró befolyást gyakorol az e kvótát nem fizetők osztálya.

Már több ízben rámutattunk e méltánytalan, sőt egyenesen igazságtalan állapotra, mely azonban sajnos az érvényekben lévő törvényekben gyökeredzik. Ámde nincs az a törvény, mely megváltoztatható ne lenne és nincs az a törvényhatóság, a mely anomáliát tartalmazó törvények megváltoztatására nézve felirat vagy képviselője útján a kezdeményező lépéseket meg nem tehetné.

A jog, a méltányosság, az igazságosság, de a lakosok közti aránylagos vagyoni és jövedelmi állapot, sőt még a városok érdeke is azt követelné, hogy a községi terhek is egyaránt legyenek mindazokra kötelezők, kik a község területén lagnak.

De más tekintetekből is tarthatatlanná vált ez állapot, mert egyenesen collisióban áll az illetőséget szabályozó törvénnyel. E törvény ugyanis a többi között azt mondja, hogy községi illetőséget nyer az, ki a község terhehez négy éven át hozzájárul. Már most vannak, még pedig éppenséggel nem kevés számban hivatalnokok, kik nem négy, sem tíz, hanem 20 sőt 30 esztendeig lagnak egy és ugyanazon község területén és még sem nyertek oda illetőséget, mivel a község terhehez hozzá nem járultak. Különösen számos ilyen eset van városunkban, melyben a lakosság nagy része hivatalnokokból áll.

És mégis a községi terhet nem viselő, ide, esekély kivétellel, illetőséggel sem bíró hivatalnoki osztály gyakorolja a legnagyobb befolyást városunk önkormányzatára.

Kétség kívül igen helyes állapot az, hogy a fokozottabb intelligenciával vagy szakképzettséggel bíró hivatalnokok, vagy tanárok üdvös befolyást gyakoroljanak, sőt, hogy közreműködésükre, tanácsukra, sokszor döntő szavukra feltétlenül szüksége van a városnak; de kétségkívül az is helyes volna, ha ezek a községi terhek viseléséhez is hozzájárulnának.

Legalább is azt kellene törvényileg kimondani, hogy a községi, városi, vagy törvényhatósági bizottság tagja csakis az lehet, a ki a községi terheket is viseli. — — —

A mi az összeférhetlenséget illeti, arra nézve röviden akarjuk felhozni, hogy semmi

szín alatt se lehessen törvényhatósági bizottsági vagy épen — ha mindjárt csak tiszteletbeli — tanácsi tag az, a ki a várossal szerződési, bérleti, vagy bizonyos anyagi, gazdasági függeteg viszonyban áll.

Ne lehessen tanácsi tag az, ki más nagy munkát adó, sok időt rabló hivatást is végez vagy vállal magára. Mert két urnak egyszerre szolgálni nem lehet. Vagy elhanyagolja városi hivatalát, mi nem járja, vagy a másikat, mi nem felel meg állásának tekintélyével.

Hogy mért tartjuk mi az előbb említett szerződési viszonyt összeférhetetlennek, annak bővebb indokolása alól szíves olvasóink fel fognak menteni és elegendőnek tartjuk felhozni azt, hogy a várossal ily szerződési viszonyban álló nem gyakorolhatja teljes függetlenséggel törvényhatósági bizottsági, vagy épen tanácsbeli tagsági jogát.

Rendezzük tehát mi is — vagy legalább kezdeményezzük a rendezést — a nagy kvótával egy időben a mi kis kvótánkat és vegyük elbírálás alá a nagy összeférhetlenségi esetekkel a mi kis összeférhetlenségi eseteinket.

A hodrusi harmadik iskola.

Hodrusbánya külutczánk tankötelesei az utóbbi 2 évtized alatt annyira szaporodtak, hogy az 1878-ban felállított második iskola is kevésnek bizonyult. Ezen oknál fogva városunk Tek. Tanácsa, a hodrusbányai iskolaszék többszöri megkeresése után elhatározta, hogy új, azaz harmadik iskolát építtet. És habár a Tek. Tanács ezen elhatározása nem is viseli magán a gőz meg a villany-korszak jellegét, mindazáltal reméljük, hogy a folyó év nyarán ez az iskola felépül. Hogy azonban micsoda iskola lesz az, arról még most sincs biztos fogalmunk. Bizonyos határozatlanság bélyegét hordja magán ez a dolog, a mi sehogy sem lehet hasznára.

De habár nem is határozottan, de többször lehet majd az egyik, majd a másik résztől hallani, hogy a város községi iskolát szándékozik felállítani, a melybe a lutheránus vallású gyermekek is járnának. Vagyis beszüntetik a mostani evang. iskolát, miután a lutheránusok kis számuknál fogva, tanítót tartani nem tudnak.

Hát kérem, ha ez csakugyan így van (mert én nem akarom hinni) akkor az csak olyan „nesze semmi fogd meg jól.“

No de ne tessék megijedni.

Ime beszéljenek a számok:

Az 1896-ik évi hivatalos összeírás szerint van Hodrusbányán 247 r. k. iskolaköteles, a kik jelenleg két tanító vezetése alatt vannak. Ha ezt a 247 tankötelest osztjuk 3 tanító közé, mindeniknek jut 82 gyermek. Szükséges még ehhez hozzáadni valamit? Ki lát abban segítséget vagy könnyítést, ha 247 gyermekhez még hozzá tesszünk 30 evangélikus és 7 izraelita tankötelest, a mi 284:3 = 94 gyermek egy tanítóra. Hol van itt a törvény által megállapított maximum?!

Nem, ez nem lehet így! Ne ántsuk magunkat azzal, hogy új kabátunk van, a mikor csak az ócskát fordítottuk meg, illetőleg felekezetiéből községi iskolát csináltunk.

Folyó év januáriusában olvastam két helybeli lapunk valamelyikében, mily gyorsan magyarosodik Selmeczbánya. Ugye nem oly rossz az a mi anyavárosunk, hogy ne akarjon leányának is juttatni ezen

dicsőségből? Vagy gondolja ezt elérhetőnek akkor is ha egy tanító 94 gyermeket tanít osztatlan iskolában? Uraim! — emberek ám azok a tanítók is, a kik csodákat mivelni nem tudnak.

Igaz, hogy sokszor azt lehet hallani, hogy úgy a felső valamint az alsó iskolába fog járni az 1., 2., 3-ik oszt., a felállítandóba pedig a 4. és 5. esetleg a 6-ik oszt. de ez a később felhozandó okoknál fogva alig lesz lehetséges. Vagy ha lehetséges is lesz az első években, de a következmények meg fogják mutatni ezen állapot tarthatatlanságát.

Miképp segítsünk tehát a dolgon?

Ha már az evangélikus felekezet oly szegény, hogy külön tanítót tartani nem képes, ám csatoljuk azt a 30 tankötelet a katolikushoz, de akkor ne építsünk egy, hanem két iskolát. 247 kath. 30 evang. 7 izr., az 284 gyermek 4 tanító közé osztva, mind-egyiknek jut 71. Ugye még mindig tekintélyes szám! Arra pedig nincs kilátás, hogy kevesbednének a tanköteletek, mert a Teremtőtárna és Szandrikon épült ezüstgyár felvirágzása folytán mindig többen és többen bevándorolnak és így a tanköteletek is szaporodnak.

Most jön azután az akadályok legfőbbike. Nincs pénz. Jaj de sokszor hangoztatott, régi, de mégis új panasz ez, a mely sok jónak és szépnek volt a megelőzője. Ugyan, hogy nézne ki a világ, ha ez a panasz nem léteznék. No, hancim: ahol nincs, ott ne keress.

Sokszor olvastam, hogy Selmeecz a magyarosodás példányképe, a magyarság vára stb. Nos ha az, akkor annak (t. i. a magyar nyelvnek) erősítése a magyar nemzet közérdeke.

Tekintve azt, hogy leginkább kincstári munkások gyermekei azok, a kiknek szükségük van a harmadik iskolára, tekintve annak multját és érdemeit, tekintve annak a bányászat hanyatlása folytán szorult anyagi helyzetét, és azt, hogy annak dacára maga is iparkodik iskolát felállítani, tekintve, hogy vezérszerepre van hivatva a magyarságot illetőleg, nem is volna oly nehéz állami iskolát kapni. Hisz a Tek. Tanfelügyelő úr itt tett látogatása alkalmával maga is akarta elvállalni egy állami iskola létesítését.

Már most az a kérdés, hová építsük föl e két iskolát?

Az állami iskolát lehetne felépíteni a kálvária mellett ledöntött zúzó helyébe. — Ez által egy szép teret és épületesoportot nyernénk, különösen ha az ott álló, alakatlan és éktelen érez-zúzó eltávolítanak vagy annak helyébe építenék.

Még pedig úgy gondolom én azt, hogy az állam adna bizonyos összeget, a mennyibe t. i. az iskola-épület kerülne, — azután részint az államtól, részint a várostól esetleg a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület utján, majd a közönség adakozásából, egy másik összeget kellene előteremteni, a melyet hozzáadva az előbbihez, ebből oly épületet kellene emelni, a melyben nemcsak az iskola, de a felső, ez idő szerint czélszerűtlen helyen kibérelt házban levő ovodát is lehetne elhelyezni. Mert nagy baj az, hogy a két ovoda jelenlegi elhelyezése oly rossz, hogy a szent János kápolnától Kohutováig lakó gyermekek még nyáron sem látogathatják az ovodát. Míg ellenben az ovodának ide való áthelyezése által a felső hodrusbányaiak mit sem veszítenének.

Az épületet pedig emeletesnek kellene csinálni, hogy minél több hely maradjon játszótérnek.

Az ovoda földszint, az iskola az emeleten volna elhelyezendő, külön-külön bejáratral és külön-külön udvarral.

A város által felállítandó iskolát pedig, a Sztraka József féle kerttel szemben levő, most romokban heverő kincstári zúzó helyébe lehetne fölépíteni. A hely verőfényes oldalon van, tágas udvara volna, és szép kert is van mellette. Egy baja az, hogy alacsony fekvésű, de ezen a közeli hányóból való feltöltés által könnyen lehetne segíteni.

Mért tartom én jobbnak azt, hogy a Felső-Hodruson legyen az állami iskola?

Azért, mert itt van az evangélikus tanköteletek zöme.

Meg miért szükséges nekünk a negyedik iskola?

Az bizonyos, hogy a tanítás csak akkor lesz megkönnnyítve, ha nem a gyermekek, de az osztályok száma fogy, vagyis, ha osztott iskoláink lesznek. Most tegyük föl, hogy a felső és alsó iskolába fog járni az 1—2—3-ik oszt., a középsőbe 4—5 esetleg 6-ik oszt. A város a harmadik iskolát a ledölt brenner-tárnai zúzó helyébe akarja építeni Innen a Schöpfer-tárna és Jalsová több mint 3 kmnyire fekszik. Ha már most tekintetbe vesszük ezt a távolságot, a mely felnőtt embernél $\frac{1}{4}$ órai gyaloglásnak felel meg; ha tekintetbe vesszük, hogy a 4-ik osztályt látogató gyermek 10—11 éves, tehát oly gyenge, hogy legnagyobb fáradságába kerül, miszerint, ezt az utat, — különösen a szeényebbje mamájának botosában — átszoszoghassa

bizony akkor nagyon vastag fába vágtuk fejszénket, ha ilyet kívánunk.

Azon gyermeknek, a^o ki egész napra jön fel 2-szer kell megtennie azt a 3 kmt. azaz $\frac{3}{4}$ -órai utat a mi $1\frac{1}{2}$ -óra, a ki pedig ebédre haza megy annak 12 kmt. azaz 3 órát kell naponkiint megtennie. Ennél többet csak a Hodrusbányára járó pékasszony utazik. De meg is csodáljuk ám azért.

Pedig a ki ismeri a viszonyokat, láthatja hogy a számításom ugyancsak ment a nagyításól.

Mik lesznek ennek a következményei?

1. elkedvetlenedés az iskolától, úgy a szülők mint a gyermekek részéről, — tehát nagyfokú iskolamulasztás. 2. a gyermekek a nagy út fátalmától annyira kimerülnek, hogy kedvüket veszítik a játéktól. 3. kénytelenek lesznek nemcsak télen, de nyáron is egész napra maradni, azaz száraz kenyeret ebédelni. 4. ha testünk elfáradt, a lelkünk is nyugalomba vágyik, stb. stb.

Ugyanez mondható a felső-hodrusbányai gyermekekről.

Hát kérem nem visszaesés-e ez a 20 év előtti időkhöz?

Kimutattam már azt, hogy az evangélikus gyermekeknek a katolikus tanköteletekhez való hozzácsatolásuk folytán, ha nem is most de egy pár év múlva okvetlenül gondoskodni kell majd a 4-ik iskoláról. Ha már most Hodrusbánya felső, alsó és középső részén lesz már iskola, hová építsük majd a negyediket? Nemde ott leszünk az mi iskolánkkal a hol Selmeecz az ő vasutjával. Azt hiszem, sokkal könnyebb volna megkapnia a széles vágányú vasutat, ha keskeny vágányu vasutjuk nem volna. Mi meg nem állíthatjuk föl majd később a negyedik iskolát, mert nem találunk oly helyet, a hol a régi 2; és ujonnan épített 3-kal simetriát képezne.

Szóval, engedjék meg, hogy másnak kárán okuljunk.

Tehát miután a katolikus tanköteletek oly számban vannak, hogy a harmadik iskola, nekik nemcsak hogy nem elég, de határozottan kevés: épen azért az evangélikus tanköteleteknek a katolikusok tanköteleteihez való csatolás esetén, a 2 új iskola felállítása úgy a katolikusok, mint az evangélikusok érdekében áll.

Ha Hodrusbánya jelenlegi nagy tanügyi kérdését így oldjuk meg, méltán elvárhatjuk, hogy utódaink kalapot emeljenek előttünk.

Ellenkező esetben pedig felsőhajthatunk az egy-szeri paraszttal: „Adtál uram esőt; de nincs köszönet benne.

Hodrusi.

HIRDETÉSEK.

Tisztelt izraelita polgártársaimnak a közelgő húsvéti ünnepek alkalmából bátor vagyok tudomására adni, hogy vendéglőmben ünnepi, valódi (köscher) bor, szilvórium és boroviccka kapható.

Ugyancsak értesitem a n. é. közönséget arról, hogy fűszerkereskedésomban az oly nagy kedveltségnek örvendő, gyógyezelokra, különösen mell és tüdőbetegeknél igen jó eredménnyel használható kókusz dióból készült hájt (laurenöl) árusítok, félkilóját 40 krért.

Tisztelettel

Gutfreund Samu,

vendéglős és fűszerkereskedő.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a legmodernebb igényeknek is teljesen megfelelőleg be-

szabóüzletemet —

* A tavaszi idényre

a legdivatosabb, tartósabb és finomabb különféle bel- és külföldi szövetekkel dúsan felszereltem és azok nagy választékban állanak a tisztelt közönség rendelkezésére.

A midőn ezt nagyra becsült tudomására hozni szerencsém van, egyúttal biztosíthatom arról, hogy üzletomban minden nemű öltönyök a legújabb és legdivatosabb kivitelben készülnek.

Becsés pártfogását kérve maradok kiváló tisztelettel

Czimmel György

szabóüzlet-tulajdonos.

MARKUS M.

czukrászata Selmeeczbanán
(Deák Ferencz utca 7. sz. a. saját házában)
alapított 1830. évben ajánlja dúsan felszerelt
raktárát

húsvéti czukor és csokoládétojások-
ból piperékből minden árban.

Ugyazintén elvállal a húsvéti ünnepekre szives megrendeléseket mákos, diós stb. kalácsok készítésére.

WEISZ ADOLF

a Deák Ferencz-utczában Stanga-
féle házban lévő nagy divatruházat
a tavaszi idény alkalmából oly nagy
választéku finom, legdivatosabb s
mégis mesés olcsó női ruhakelmék,
napernyők és más árukkal szerelte
fel dúsan, hogy az érdemes a meg-
tekintésre.

Az áruházban, úgy mint eddig,
ezentúl is a t. verők a legszolidab-
ban szolgáltatnak ki.

Húsvéti

czukortojások és czukorpiperék
különféle árakban és dúsan választékban kaphatók
Tuschei Gusztáv czukrászatában

Ugyanott megrendelésre
diós, mákos stb. kalácsok, patkók is sültetnek.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni hogy a

tavaszi idény beálltával

az alsó gyógyszerházzal szemben, a terrazon lévő nagy áruházamat a legújabb divatu kész férfi- és gyermeköltönyök, cipők, férfi divatezikkék, mindenféle ernyők, felöltők, turista-öltönyök, bőrdöngők, havelok stb stb áruccikkal dúsan választékban felszereltem.

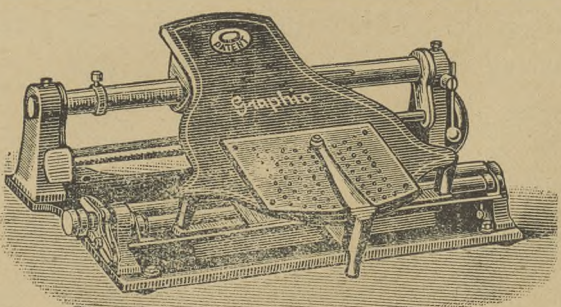
Áruházam, bizvást mondhatom, nevezetes arról, hogy abban nemcsak kitünő minőségű, tartós áruk kaphatók, hanem az árak is felette olcsók.

Tisztelettel kérem ennélfogva, hogy bevásárlásait áruházamban eszközölni méltoz-
atnék.

Selmeeczbanán, 1897. márczius havában.

Teljes tisztelettel

Singer Ignác

A „GRAPHIC“ írógép,

mely szabadalmazva van az összes művelt államokban és mindenki által, minden előtanulmány nélkül használatba vehető, gyakorlatilag a legjobb, legegyszerűbb és legolcsóbb ilyenmü gép. Ára: 55 frt.

Kapható:

Csiba István vaskereskedésében
Selmeeczbanán.